

## NOTA INVESTERINGS- EN AFSCHRIJVINGSBELEID 2023, GEMEENTE BRUMMEN

Kenmerk Z077705/D392053

DE RAAD VAN DE GEMEENTE BRUMMEN,  
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 07 februari 2023 met kenmerk D392047;  
Gehoord het behandeladvies van het forum van 09 maart 2023;

HEEFT BESLOTEN:

1. De Nota investerings- en afschrijvingsbeleid 2023 vast te stellen;
2. De afschrijvingstabel in te laten gaan met terugwerkende kracht per 1 januari 2022.

### INHOUD

#### SAMENVATTING

##### HOOFDSTUK 1: INLEIDING

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Doelstelling
- 1.3 Leeswijzer
- 1.4 Wettelijk kader
- 1.5 Interne regelgeving
- 1.6 Begrippen

##### HOOFDSTUK 2: INVESTEREN

- 2.1 Definitie
- 2.2 Inpassing in de planning en controlcyclus
- 2.3 Bevoegdheden

##### HOOFDSTUK 3: ACTIVEREN

- 3.1 Soorten activa
- 3.2 Criteria voor het activeren van activa

##### HOOFDSTUK 4: WAARDEREN

- 4.1 Waarderingsgrondslagen
- 4.2 BTW
- 4.3 Afwaarderen activa
- 4.4 Desinvesteren activa
- 4.5 Componentenbenadering

##### HOOFDSTUK 5: AFSCHRIJVEN

- 5.1 Inleiding
- 5.2 Methoden van afschrijven
- 5.3 Restwaarde
- 5.4 Afschrijvingstermijnen

##### HOOFDSTUK 6: RENTE

- 6.1 Inleiding
- 6.2 Rente en het BBV
- 6.3 Rentetoerekening

##### BIJLAGE 1: BEGRIPPEN

##### BIJLAGE 2: Stellige uitspraken commissie BBV

##### BIJLAGE 3: TABEL AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN

### SAMENVATTING

Voor u ligt de 'Nota investerings- en afschrijvingsbeleid 2023'. Deze nota is een nadere uitwerking van het kader rondom investeren zoals dat is opgenomen in de financiële verordening en vervangt de nota



investerings- en afschrijvingsbeleid 2018. Deze actualisering van het investeringsbeleid is noodzakelijk vanwege nieuwe ontwikkelingen in het Besluit Begroting en Verantwoording, die in 2020 van kracht zijn geworden.

Deze nota geeft verder inzicht in de uitgangspunten om bepaalde investeringen te activeren (op de balans te presenteren) en de termijn waarop deze investeringen worden afgeschreven. Een groot deel van het gemeentelijk investeringsbeleid is vastgelegd in de externe wetgeving. Echter op bepaalde punten is sprake van enige beleidsvrijheid voor een gemeente. Daarnaast zijn de afschrijvingstermijnen aangepast aan de actualiteit. Hieruit vloeien naar verwachting geen financiële consequenties uit voort.

### Overzicht van de gemeentelijke beleidskeuzes: deze zijn aangepast aan de meest recente regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

| Nr. | Omschrijving   | Berust bij      |
|-----|--|-----------------|
| 1   | <b>Bevoegdheid</b>   |                 |
| A.  | <b>Vaststellen</b> van investeringskredieten<br>In situatie van doorschuiven langer dan 2 jaar wordt een besispunt bij de jaarstukken opgenomen.   | Gemeenteraad    |
| B.  | <b>Vrijgeven</b> van investeringskredieten:<br>Investeringskredieten worden in principe <i>automatisch</i> vrijgegeven (alle investeringen die worden vastgesteld in de begroting worden dus automatisch vrijgegeven). Dit "automatische" betekent wel dat het investeringsplan steeds duidelijk/expliciet aan de raad moet worden voorgelegd.<br>Het College moet daarnaast ten tijde van de begroting aangeven voor welke investeringen <i>nadere besluitvorming</i> zal volgen (in dit geval worden deze investeringskredieten dus wel vastgesteld, maar niet vrijgegeven). | Gemeenteraad    |
| C.  | <b>Uitvoeren</b> van investeringskredieten   | College van B&W |
| D.  | <b>Aanwenden</b> van investeringskredieten   | Budgethouder    |
| E.  | <b>Doorschuiven</b> van investeringskredieten<br><i>Maximaal 2 jaar doorschuiven</i>   | College van B&W |
| F.  | <b>Afsluiten</b> van investeringskredieten   | Budgethouder    |
| 2   | De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio worden niet geactiveerd.   |                 |
| 3   | Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. Kosten mogen worden geactiveerd voor zover het onderzoek bijdraagt aan de totstandkoming van een vast activum (art. 60 BBV)   |                 |
| 4   | Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden niet geactiveerd.   |                 |
| 5   | Niet afschrijven op aandelen, tenzij de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs. In dat geval wordt de marktwaarde gehanteerd (minimumwaarderingregel). Boekwaarden van panden hoger dan de WOZ-waarde worden afgewaardeerd naar deze lagere waarde.   |                 |
| 6   | Er moet sprake zijn van meerjarig nut.   |                 |
| 7   | Activa met een exploitatieduur van 2 jaar of minder worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.   |                 |
| 8   | Activa met een waarde < € 25.000 (was: € 12.500) worden niet geactiveerd.  |                 |
| 9   | Rioolrenovaties, groot onderhoud van wegen en gebouwen, enzovoort worden niet geactiveerd (stellige uitspraak Commissie BBV). Op basis van onderhoudsplannen vindt jaarlijks een storting in de onderhoudsvoorziening plaats en worden uitgaven aan onderhoud rechtstreeks uit de onderhoudsvoorziening gedekt.  |                 |
| 10  | Activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, exclusief toegerekende uren en overige indirecte kosten (overhead), rente wordt niet geactiveerd. Dit geldt onverkort voor interne leveringen en inhuurkosten.  |                 |
| 11  | Niet compensabele of verrekenbare BTW wordt opgeteld bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van het actief en geactiveerd.  |                 |
| 12  | De componentenregeling wordt toegepast bij nieuwe investeringen vanaf 2018 voor gebouwen (investeringen met een economisch nut).   |                 |
| 13  | De lineaire afschrijvingsmethode wordt toegepast voor de afschrijving van activa.  |                 |
| 14  | Activa worden afgeschreven naar een boekwaarde van nihil. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde, tenzij expliciet bepaald door de Raad. Voor de in deze nota genoemde gebouwen wordt een restwaarde aangehouden van 25% van de WOZ-waarde per 1-1-2018, respectievelijk 1-1-2019. Voor nieuwe gebouwen uitgaan van de WOZ-waarde per 1 januari van het jaar van ingebruikname.  |                 |
| 15  | De afschrijvingstermijnen die in bijlage 3 bij deze nota zijn opgenomen worden als basis gehanteerd voor het afschrijven van de vaste activa.  |                 |
| 16  | De afschrijvingen starten op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt.  |                 |
| 17  | Indien de werkelijke rentelasten afwijken van de voorgerecalculeerde renteomslag worden deze alleen gecorrigeerd indien dit volgens de BBV verplicht is gesteld.   |                 |
| 18  | <ul style="list-style-type: none"><li>Voor gerealiseerde activa met een boekwaarde per 1 januari (de 'aanwezige activa') op de staat van activa wordt rente berekend over die boekwaarde per 1 januari.</li><li>Voor nog niet afgesloten kredieten geldt dat rente wordt berekend over de eventuele aanwezige boekwaarde per 1 januari.</li><li>De rente wordt niet geactiveerd maar verantwoord op de betreffende taakvelden.</li></ul>   |                 |

## HOOFDSTUK 1: INLEIDING

### 1.1 Aanleiding

Voor u ligt de nota investerings- en afschrijvingsbeleid.



De regels voor investeren en afschrijven staan in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De gemeente kan aanvullende regels stellen en doet dit ook, namelijk in de Financiële verordening en de nota investerings- en afschrijvingsbeleid.

De nota geeft het kader weer voor het aangaan, activeren, waarderen en afschrijven van activa. De huidige nota investerings- en afschrijvingsbeleid dateert van 2018 [(kenmerk Z003597 / INT18.3327) en wordt geactualiseerd met deze nota. De nota investerings- en afschrijvingsbeleid treedt met terugwerkende kracht in werking vanaf 1 januari 2022. De nota investerings- en afschrijvingsbeleid uit 2018 wordt ingetrokken.

De meest relevante doorgevoerde wijziging in de uitgangspunten in deze versie betreft een verhoogde drempelwaarde voor investeringen welke niet geactiveerd worden van € 12.500 naar € 25.000.

## 1.2 Doelstelling

De doelstelling van deze nota is het (her-)formuleren van beleid en vastlegging van uniforme regels voor:

- (Het aangaan van) investeringen;
- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa.

Deze nota is een nadere uitwerking van het kader zoals dat is weergegeven in de financiële verordening van de gemeente Brummen. De uitgangspunten van deze nota worden onder andere toegepast bij het opstellen van de begroting en de jaarstukken.

De doelstelling van deze nota is daarnaast het actualiseren van de afschrijvingstabel en het meenemen in het beleid van de meeste recente stellige uitspraken van de Commissie BBV.

## 1.3 Leeswijzer

In deze nota worden uitgangspunten weergegeven in omkaderde vakken. In de tekst voorafgaand aan de uitgangspunten wordt de onderbouwing gegeven van het betreffende uitgangspunt.

## 1.4 Wettelijk kader

In Hoofdstuk V van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de wettelijke regels voor waarderen, activeren en afschrijven opgenomen.

In januari 2020 heeft de commissie BBV de notitie Materiele Vaste Activa uitgebracht. De notitie geeft met stellige uitspraken een interpretatie van de regelgeving in het BBV. In Brummen wordt hiermee rekening gehouden. Voor een overzicht van deze uitspraken zie bijlage 2.

Verder bevat de notitie een aanbeveling om de wijze waarop investeringen en afschrijvingen wordt omgegaan vast te leggen. In Brummen wordt dit via deze nota gedaan.

De nota geldt voor alle investeringen, behalve voor investeringen binnen de grondexploitatie (MPG). Voor investeringen in grond geldt de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de Commissie BBV.

### Uitgangspunten

Aan de keuzes die in deze nota worden gemaakt, liggen verschillende uitgangspunten ten grondslag.

De uitgangspunten zijn:

- de gemeente Brummen wenst een gezond financieel beleid te voeren (de begroting is in evenwicht), met een voldoende weerstandsvermogen. Het investerings- en afschrijvingsbeleid moet daarbij aansluiten;
- structurele lasten moeten structureel worden gedekt; dit betekent dat dekkingsmiddelen aanwezig moeten zijn om vervangingsinvesteringen op termijn te kunnen plegen;
- het investerings- en afschrijvingsbeleid moet resulteren in heldere en werkbare afspraken.

## 1.5 Interne regelgeving

In de financiële verordening van de gemeente Brummen wordt verwezen naar het bestaan van deze nota, met daarbij een aantal randvoorwaarden. De verordening geeft aan dat de nota investerings- en afschrijvingsbeleid wordt geactualiseerd als dat nodig is.



### Plaats binnen beheersinstrumentarium

De nota investerings- en afschrijvingsbeleid is een instrument dat zorgt voor het eenduidig omgaan met gemeentelijke investeringen. De nota bakent de formele kaders af waarbinnen het college van burgemeester en wethouders en het ambtelijk apparaat moeten omgaan met investeringen en afschrijvingen.

Deze nota vervult een ondersteunende rol in het beleidsproces. Elementen van de nota zullen terug te vinden zijn in de overige plannings- en controldocumenten als de Programmabegroting, de bestuursrapportages en de Jaarstukken.

### Uitgangspunten

Aan de keuzes die in deze nota worden gemaakt, liggen verschillende uitgangspunten ten grondslag. Die uitgangspunten zijn:

- de gemeente Brummen wenst een gezond financieel beleid te voeren (de begroting is in evenwicht), het investerings- en afschrijvingsbeleid moet daarbij aansluiten;
- structurele lasten moeten structureel worden gedekt, dit betekent dat dekkingsmiddelen aanwezig moeten zijn om vervangingsinvesteringen op termijn te kunnen plegen.
- het investerings- en afschrijvingsbeleid moet resulteren in heldere en werkbare afspraken.

## **1.6 Begrippen**

Eenduidige definities zijn belangrijk bij toepassing van kaders. In bijlage 1 zijn daarom definities opgenomen van de begrippen die horen bij activeren, waarderen en afschrijven.

## **HOOFDSTUK 2: INVESTEREN**

### **2.1 Definitie**

Niet elke uitgave die de gemeente doet, wordt tot de investeringen gerekend. Een investering is een uitgave van bepaalde omvang (zie adviespunt 8), waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Het is dan ook logisch dat ook de lasten (de kapitaallasten) gespreid worden over een langere periode. Jaarlijks terugkerende uitgaven komen regulier ten laste van de exploitatiebudgetten in de begroting.

### **2.2 Inpassing in de planning en controlcyclus**

Investeringen nemen een positie in binnen de planning- en controlcyclus. Het investeringsprogramma maakt onderdeel uit van de programmabegroting. Daarnaast komt (de stand van zaken van) de investeringen aan de orde in alle producten van de planning- en controlcyclus. Hiermee maken zij deel uit van de cyclus van plannen, begroten en verantwoorden. Onderstaand wordt aangegeven hoe de investeringen in de diverse planning- en controldocumenten aan de orde komen.

#### **2.2.1 Perspectiefnota**

De jaarlijkse cyclus begint bij de perspectiefnota. In de perspectiefnota worden de investeringen in het komende begrotingsjaar opgenomen en in beeld gebracht.

#### **2.2.2 Programmabegroting**

In de programmabegroting worden de investeringen opgenomen. Middels vaststelling van de programmabegroting autoriseert de raad de budgetten voor de programma's en de geplande investeringen. Het college kan vervolgens uitvoering geven aan het realiseren van de investeringen. Door vaststelling van de begroting ontstaat ook de opdracht om de geplande investeringen binnen de afgesproken periode en met de beschikbaar gestelde middelen te realiseren.

#### **2.2.3 Bestuursrapportages**

In de bestuursrapportages worden afwijkingen rondom de in uitvoering zijnde investeringsprojecten toegelicht aan de raad. Waar nodig kan worden bijgestuurd op de financiële of inhoudelijke planning.

#### **2.2.4 Jaarstukken**

In de Jaarstukken legt het college verantwoording af over de realisatie van de in de begroting opgenomen investeringen. In de toelichting op de balans bij de jaarstukken wordt een financieel overzicht verstrekt van de lopende kredieten en de af te sluiten kredieten.



## 2.3 Bevoegdheden

Bij investeringsbevoegdheden kunnen de volgende stappen worden onderscheiden:

### A.) Vaststellen van investeringskredieten

Kredieten worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt door hiervoor een bedrag in de programmabegroting (of in een begrotingswijziging) op te nemen. Bij de noodzaak tot doorschuiven van investeringskredieten langer dan 2 jaar wordt hiervoor een beslispunt bij de Jaarstukken opgenomen. (zie E)

De raad neemt soms "principebesluiten". Dit zijn besluiten waarbij door de raad wordt ingestemd met een ontwikkeling, waarbij uitgangspunten worden vastgesteld of waarbij een grensbedrag voor een investering wordt bepaald. Principebesluiten hebben in het kader van het investeringsbeleid echter geen status. Pas na een aanvullende onderbouwing van het College kan de Raad overgaan tot het vaststellen van een investeringskrediet (apart besluit).

### B.) Vrijgeven van investeringskredieten

Het is goed mogelijk, dat de raad meer "invloed" wil hebben op het vrijgeven van kredieten, vooral als het gaat om uitbreidingsinvesteringen of investeringen die een bepaald bedrag te boven gaan. In de programmabegroting worden alle investeringen in één overzicht gemaakt. Uit dit overzicht blijkt ook welke investering nog nadere besluitvorming vereist.

### C.) Uitvoeren van investeringskredieten

Het college van B&W is belast met de uitvoering van de programmabegroting en beschikt daarvoor over een productenraming. Over de resultaten van de uitvoering legt het college verantwoording af aan de raad, in de regel in de jaarstukken.

### D.) Aanwenden van investeringskredieten

Op ambtelijk niveau is de bevoegdheid tot het aanwenden van investeringskredieten neergelegd bij de budgethouders.

### E.) Doorschuiven van investeringskredieten

De budgethouder geeft in het jaarverslag onderbouwd aan om niet bestede investeringskredieten wel of niet door te schuiven naar het volgende jaar. Kredieten mogen maximaal 2 jaren doorgeschoven worden. (Startjaar + 2 jaar voor restant).

### F.) Afsluiten van investeringskredieten

Kredieten worden afgesloten uiterlijk op de einddatum die is afgesproken bij autorisatie van het krediet. Kredieten kunnen op elk moment worden afgesloten, waarbij de verantwoordelijk budgethouder verantwoording aflegt over de inhoudelijke en financiële afronding (overschrijding altijd melden/onderschrijving 10%, minimaal € 10.000) van het krediet.

Indien het krediet niet binnen de inhoudelijke en/of financiële afspraken kan worden afgesloten, moet de budgethouder toelichten wat daarvan de oorzaak is en hoe het knelpunt wordt opgelost. Indien het knelpunt en/ of de oplossing buiten de bevoegdheid van het college valt dan moet een voorstel voor kredietafsluiting aan de raad worden voorgelegd.

### **Advies 1:**

| Bevoegdheid   | Berust bij      |
|---|-----------------|
| A. <b>Vaststellen</b> van investeringskredieten<br>In situatie van doorschuiven langer dan 2 jaar wordt een beslispunt bij de Jaarstukken opgenomen.  | Gemeenteraad    |
| B. <b>Vrijgeven</b> van investeringskredieten:<br>Investeringen worden in principe <i>automatisch</i> vrijgegeven bij vaststelling van de begroting. Dit "automatisme" betekent wel dat het investeringsplan steeds duidelijk / expliciet aan de raad moet worden voorgelegd.<br>Het College moet daarnaast ten tijde van de begroting aangeven voor welke investeringen <i>nadere besluitvorming</i> zal volgen (in dit geval worden deze investeringskredieten dus wel vastgesteld, maar niet vrijgegeven). | Gemeenteraad    |
| C. <b>Uitvoeren</b> van investeringskredieten   | College van B&W |
| D. <b>Aanwenden</b> van investeringskredieten   | Budgethouder    |
| E. <b>Doorschuiven</b> van investeringskredieten<br>Maximaal 2 jaar doorschuiven  | College van B&W |
| F. <b>Afsluiten</b> van investeringskredieten   | Budgethouder    |



## HOOFDSTUK 3: ACTIVEREN

### 3.1 Soorten activa

Op de balans worden de activa onderscheiden in de vaste en de vlottende activa. Investerings worden verantwoord onder de vaste activa. Het BBV hanteert de volgende soorten vaste activa:

1. immateriële vast activa
2. materiële vaste activa
3. financiële vaste activa

#### 3.1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan volgens artikel 34 van het BBV uit:

- kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio;
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdrage in activa in eigendom van derden

#### *Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio*

Kosten worden niet geactiveerd, maar ineens als last in het actuele jaar verantwoord. Het zijn kosten waar geen fysieke bezittingen tegenover staan. Agio en disagio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening wordt aangegaan en het hogere c.q. lagere bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd.

#### **Advies 2:**

De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio worden niet geactiveerd.

#### *Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief*

Kosten van onderzoek en ontwikkeling moeten in maximaal 5 jaar worden afgeschreven en er moet zijn

voldaan aan de voorwaarden in artikel 60 van het BBV, te weten:

- er bestaat een voornemen het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- de uitgaven die toe te rekenen zijn aan het actief kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

#### **Advies 3:**

Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven.

#### *Bijdrage in activa in eigendom van derden*

In het BBV worden voorwaarden gesteld aan het mogen activeren van bijdragen aan activa in eigendom van derden. Indien aan één of meerdere van deze voorwaarden niet wordt voldaan, mag niet geactiveerd worden.

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

In Brummen wordt ervoor gekozen om activa van derden niet te activeren.

#### **Advies 4:**

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden niet geactiveerd.

#### 3.1.2 Materiële vaste activa

Volgens artikel 35 van het BBV bestaan er drie soorten materiële vaste activa:

1. investeringen met een economisch nut;
2. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;

investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Deze investeringen *moeten* volgens artikel 59 lid 1 van het BBV worden geactiveerd en herkenbaar worden opgenomen op de balans van







Voorgesteld wordt om de volgende (minimum-)uitgangspunten te hanteren om te bepalen of een investering wordt geactiveerd:

**Advies 6:**

Er moet sprake zijn van meerjarig nut.

**Advies 7:**

Activa met een exploitatieduur van 2 jaar of minder worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

**Advies 8:**

Activa met een waarde < € 12.500 worden niet geactiveerd.

**Advies 9:**

Voor rioolrenovaties, groot onderhoud van wegen en gebouwen een uitzondering maken. Op basis van onderhoudsplannen vindt jaarlijks een storting in de onderhoudsvoorziening plaats en worden investeringen rechtstreeks uit de onderhoudsvoorziening gedekt.

## HOOFDSTUK 4: WAARDEREN

### 4.1 Waarderingsgrondslagen

De activa die op de balans van de gemeente worden opgenomen vertegenwoordigen een bepaalde waarde. De gekozen systematiek voor de waardering is van invloed op de exploitatie van de gemeente en daarmee op de financiële resultaten die worden behaald. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven. De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van het BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Bij onze gemeente worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, exclusief toegerekende uren (uren x uurtarief zonder verdere opslag) en overige indirecte kosten (overhead), rente wordt niet geactiveerd. Voorgesteld wordt dit uitgangspunt te continueren.

**Advies 10:**

Activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, exclusief toegerekende uren en overige indirecte kosten (overhead), rente wordt niet geactiveerd. Dit geldt onverkort voor interne leveringen en inhuurkosten.

### 4.2 BTW

Extra aandacht moet worden besteed aan de BTW. Er wordt geen BTW geactiveerd voor zover deze compensabel of verrekenbaar is. Compensabele BTW wordt niet als last beschouwd. Niet compensabele BTW of niet verrekenbare BTW verhoogt de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en daarmee ook de waardering van het actief.

**Advies 11:**

Niet compensabele of verrekenbare BTW wordt opgeteld bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van het actief en geactiveerd.

### 4.3 Afwaarderen activa

In de loop der tijd kan de reële waarde van een activum veranderen ten opzichte van de waarde die op de balans is opgenomen. Die reële waarde kan zowel hoger als lager zijn. Het kan dan nodig zijn om een correctie te maken op de balans. Opwaardering vindt, rekening houdend met de andere BBV regels, niet plaats. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving. In artikel 65 van het BBV is bepaald dat deze afwaardering moet plaatsvinden onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling.





#### 4.4 Desinvesteren activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt, wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Dat is niet toegestaan op grond van het BBV.

#### 4.5 Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief, afzonderlijk worden gewaardeerd en afgeschreven op basis van het waarde verloop van die individuele delen. Per samenstellend deel kan de economische gebruiksduur namelijk verschillen. Bij toepassen van deze benadering, worden afzonderlijke vervangingen opnieuw geactiveerd.

De toepassing van de componentenbenadering kan worden geïllustreerd aan de hand van het verkrijgen van een kantoorpand:

Grond: niet afschrijven;

Gebouw: afschrijving in 40 jaar;

Technische installaties (bijvoorbeeld verwarming): afschrijving in 15 jaar;

Kantoorinventaris: afschrijving in 10 jaar.

De componentenregeling wordt vanaf 2018 toegepast bij nieuwe investeringen in gebouwen.

De kosten voor de te onderscheiden samenstellende delen worden op basis van bovenstaande opdeling afzonderlijk geactiveerd en afgeschreven.

De commissie BBV doet overigens de aanbeveling om de componentenregeling alleen toe te passen voor investeringen met een economisch nut. Hierbij moet met name gedacht worden aan gebouwen en rioleringen.

#### **Advies 12:**

De componentenregeling toepassen bij nieuwe investeringen vanaf 2018 voor gebouwen (investeringen met een economisch nut).

## HOOFDSTUK 5: AFSCHRIJVEN

### 5.1 Inleiding

Het gebruik van vaste activa strekt zich uit over meerdere jaren. Door technische slijtage of economische veroudering daalt de waarde. Het zichtbaar maken van de waardevermindering in de jaarlijkse exploitatie wordt afschrijven genoemd. Bij het bepalen van de juiste afschrijving moeten de economische gebruiksduur en de wijze van afschrijven in ogenschouw worden genomen.

### 5.2 Methoden van afschrijven

Er bestaan verschillende methoden voor afschrijving. Het BBV laat de gemeenten vrij in de keuze van een methode. De meest voorkomende methoden bij gemeenten zijn:

1. lineair
2. annuïtair

Bij de lineaire afschrijvingsmethode wordt jaarlijks een vast percentage van de aanschafwaarde (verminderd met eventuele restwaarde) afgeschreven. Hierdoor daalt de boekwaarde van het actief jaarlijks met eenzelfde bedrag. De rentelasten dalen bij toepassing van deze methode naarmate de jaren verstrijken, door de jaarlijkse afname van de boekwaarde van het actief. Bij de annuïtairmethode blijft de jaarlijkse kapitaallast (= afschrijving + rente) gelijk. De rentelast is gedurende een langere periode de grootste component van de kapitaallast en daalt in de loop van de gebruiksperiode steeds sneller, waardoor het gedeelte voor afschrijving omgekeerd evenredig stijgt.

#### **In Brummen wordt de lineaire methode gebruikt.**

Bij dit systeem wordt elke investering gedurende de gehele looptijd belast met een vast bedrag aan afschrijving, aangevuld met een wisselend (dalend) bedrag aan rente, op basis van een gemiddeld rentepercentage. Een systeem dat praktisch en hanteerbaar is en voldoet aan de begrotingsvoorschriften. Verder houdt de lineaire methode beter rekening met de relatief sterke waardedaling in de eerste jaren van de gebruiksperiode en de stijgende onderhoudslasten bij veroudering.

#### **Advies 13:**

De lineaire afschrijvingsmethode wordt toegepast voor de afschrijving van activa.



### 5.3 Restwaarde

De restwaarde van een actief aan het eind van de gebruikperiode is van tevoren vaak lastig in te schatten. Op grond van het voorzichtigheidsprincipe wordt er vanuit gegaan dat de restwaarde nihil is. Wel zal worden onderzocht of er mogelijkheden zijn rondom het toepassen van restwaarden. De Raad bepaalt of er een restwaarde wordt gehanteerd in specifieke situaties.

Voor de hierna genoemde kantoorpanden en onderwijs-/welzijnsgebouwen wordt een uitzondering gemaakt. Voor deze gebouwen geldt een restwaarde van 25% van de WOZ-waarde en wordt als basis uitgegaan van de WOZ waarde per 1-1-2018 van al in gebruik genomen gebouwen. Voor nieuwe gebouwen wordt uitgegaan van de WOZ waarde per 1 januari van het jaar van ingebruikname.

*Bij de volgende gebouwen wordt gerekend met een restwaarde van 25% van de WOZ-waarde per 1-1-2018.*

*Gemeentehuis Engelenburgerlaan 31, Gemeentewerf Brummen Oude Eerbeekseweg 40, Servicepunt Eerbeek Stuyvenburchstraat 66,*

*MFC Troelstralaan 45-49, MFC Meengatstraat 23-25A, MFC Beethovenstraat 18-20A, MFC Illinckstraat 15-21 en Kinderopvang*

*Troelstralaan 49A.*

*Voor MFC aan de Lorentzstraat rekening houden met een restwaarde van 25% van de WOZ-waarde per 1-1-2019*

#### **Advies 14:**

Activa worden afgeschreven naar een boekwaarde van nihil. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde, tenzij expliciet bepaald door de Raad. Voor de in deze nota genoemde gebouwen wordt een restwaarde aangehouden van 25% van de WOZ-waarde per 1-1-2018, respectievelijk 1-1-2019. Voor nieuwe gebouwen uitgaan van de WOZ-waarde per 1 januari van het jaar van ingebruikname.

### 5.4 Afschrijvingstermijnen

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur moet volgens artikel 64 lid 3 BBV worden afgeschreven. De gebruiksduur wordt bepaald door de technische en economische levensduur. Op grond wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijnen moeten consistent worden toegepast en mogen alleen bij gegronde redenen worden aangepast. In bijlage 2 zijn de bij de gemeente Brummen gehanteerde afschrijvingstermijnen opgenomen, welke vanaf het moment van vaststelling van deze nota gelden.

#### **Advies 15:**

De afschrijvingstermijnen die in bijlage 2 bij deze nota zijn opgenomen worden als basis gehanteerd voor het afschrijven van de vaste activa.

### 5.5 Ingangsmoment van de afschrijvingen

De commissie BBV doet de aanbeveling om vast te leggen vanaf welk moment wordt begonnen met afschrijven. Hierbij zijn diverse alternatieven denkbaar, zoals:

- starten in het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt; of
- starten medio het begrotingsjaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt; of
- starten in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het actief gereed komt c.q.
- verworven wordt.

De gemeente Brummen sluit aan bij de laatste keuze: de afschrijvingslasten starten op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt.

#### **Advies 16:**

De afschrijvingen starten op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt.

## HOOFDSTUK 6: RENTE

### 6.1 Inleiding

In het kader van de uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid tussen gemeenten is het vanaf 2018 verplicht de toe te rekenen rente aan investeringen te berekenen op basis van een jaarlijks vast te stellen "rente-omslag"



## 6.2 Rente en het BBV

De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

Conform de richtlijnen van de BBV mag het begrote rentepercentage niet meer dan 0,5% afwijken van het werkelijke omslagpercentage.

Indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten die op basis van de voorgerecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, kan de gemeente besluiten tot correctie. Zo'n correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

### **Advies 17:**

Indien de werkelijke rentelasten afwijken van de voorgerecalculeerde renteomslag worden deze alleen gecorrigeerd indien dit volgens de BBV verplicht is gesteld.

## 6.3 Rentetoerekening

Aan alle geactiveerde kapitaaluitgaven wordt rente toegerekend. Dit zijn de lasten die voortkomen uit financiering van de investering. De combinatie van rente en afschrijving vormen de kapitaallasten die zowel in de begroting als in de jaarrekening ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Conform hetgeen gesteld in de financiële verordening wordt de aan activa toegerekende rente berekend op basis van de renteomslag. Dit betekent dat periodiek de geraamde rentekosten van de gemeente worden berekend.

De rente wordt als volgt toegerekend:

1. Voor gerealiseerde activa met een boekwaarde per 1 januari ( de 'aanwezige activa' ) op de staat van activa wordt rente berekend over die boekwaarde per 1 januari.
2. Voor nog niet afgesloten kredieten geldt dat rente wordt berekend over de eventuele aanwezige boekwaarde per 1 januari.

### **Advies 18:**

- Voor gerealiseerde activa met een boekwaarde per 1 januari (de ' aanwezige activa' ) op de staat van activa wordt rente berekend over die boekwaarde per 1 januari.
- Voor nog niet afgesloten kredieten geldt dat rente wordt berekend over de eventuele aanwezige boekwaarde per 1 januari.
- De rente wordt niet geactiveerd maar verantwoord op de betreffende taakvelden.

### **De gevolgen van de diverse adviezen:**

De hiervoor genoemde adviezen hebben directe financiële gevolgen voor het jaarlijks vast te stellen resultaat. In de samenvatting op pagina 3 is dit zichtbaar gemaakt.

*Dit besluit is genomen tijdens de openbare raadsvergadering van 23 maart 2023.*

*De gemeente raad van gemeente Brummen,*

*Voorzitter A.J. van Hedel*

*Griffier D.D. Balduk*



---

## BIJLAGE 1: BEGRIPPEN

### **Activa:**

De bezittingen van een gemeente. Activa worden verdeeld in vaste en vlottende activa.

### **Activeren:**

Het opnemen van investeringen op de balans van de gemeente.

### **Afschrijven:**

Afschrijven is het boekhoudkundig laten zien dat de waarde van activa in de loop van de tijd afneemt. Deze waarde afname wordt veroorzaakt door technische slijtage en/of economische veroudering. Het afschrijvingsbedrag hangt af van de gebruiksduur en restwaarde van de investering. De gebruiksduur bepaalt de afschrijvingstermijn en dus ook de hoogte van de jaarlijkse afschrijvingslasten.

### **Agio/disagio:**

Agio c.q. disagio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening wordt aangegaan en het hogere c.q. lagere bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd.

### **Annuïtaire afschrijvingsmethode:**

Een afschrijvingsmethode waarbij de kapitaallasten jaarlijks gelijk zijn gedurende de gehele economische levensduur van de investering. In de beginjaren is de afschrijvingscomponent laag en de rentecomponent hoog. Aan het eind ligt de verhouding andersom.

### **Artikel 212 verordening:**

Raadsbesluit met regels voor financieel beheer en administratie.

### **BBV :**

Afkorting voor "Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten"

### **Boekwaarde:**

De waarde van de activa op de balans. Dit is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen.

### **Economische levensduur:**

Activa slijten op twee manieren. Aan de ene kant door het gebruik, de zogeheten technische slijtage. Aan de andere kant doordat ze verouderen: er komen bijvoorbeeld nieuwe machines op de markt waarin de nieuwste technische kennis is verwerkt. Deze veroudering wordt economische slijtage genoemd.

### **Financiële vaste activa:**

Is een groep van activa die een financiële waarde of bezit vertegenwoordigen zoals bijvoorbeeld deelnemingen en aandelen.

### **Immateriële vaste activa:**

Immateriële vaste activa onderscheiden zich van materiële vaste activa doordat ze geen tastbare vorm hebben en dus onzichtbaar zijn. Ze hebben met materiële vaste activa echter gemeen, dat ze langdurig bruikbaar zijn.

### **Investeren:**

Het aanschaffen of zelf produceren van activa. Hierbij is het de bedoeling de bedrijfsmiddelen meerdere jaren te gebruiken.

### **Investeringen met economisch nut:**

Activa die geld kunnen opleveren of die verhandelbaar zijn (er is een markt voor), zoals gebouwen; deze moeten worden geactiveerd.

### **Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut:**

Activa in de openbare ruimte die een publieke taak vervullen zoals wegen, groenvoorziening, bruggen e.d.. Deze moeten tevens worden geactiveerd.

### **Investeringskrediet:**

Bedrag dat door de gemeenteraad beschikbaar is gesteld voor het doen van een investering.

### **Kapitaalgoederen:**

Goederen die meerdere jaren nut geven; denk aan wegen, gebouwen, riolen.

### **Kapitaallasten:**



De jaarlijks terugkerende lasten die samenhangen met de investeringen. De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente.

**Lineaire afschrijvingsmethode:**

Een afschrijvingsmethode waarbij de kapitaallasten jaarlijks dalen. De afschrijvingscomponent is jaarlijks gelijk. Als gevolg van de daling van de boekwaarde neemt de jaarlijkse rentelast af.

**Materiële vaste activa:**

Dit zijn investingsuitgaven waar bezittingen tegenover staan van stoffelijke aard, waarvan de gebruiksduur gedurende meerdere jaren kan worden toegepast.

**Onderhoud:**

Uitvoering van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen.

**Rente:**

Een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente.

**Restwaarde:**

Dit is de geschatte waarde dat een actief vermoedelijk nog zal hebben op het moment dat je hem niet meer kunt gebruiken c.q. de afschrijving loopt.

**Technische levensduur:**

Het aantal jaren dat een actief daadwerkelijk meegaat, voordat het technisch versleten is.

**Vaste activa:**

De bezittingen van de gemeente waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode langer dan een jaar is vastgelegd. Voorbeelden hiervan zijn gronden, gebouwen en inventaris. De vaste activa worden verdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa.

**Verkrijgingsprijs:**

Het bedrag dat is betaald om activa aan te schaffen; dit betreft zowel de inkoopprijs als de bijkomende kosten.

**Vervaardigingsprijs:**

De kosten die gemaakt zijn ten behoeve van het intern vervaardigen van een actief.

**Vlottende activa:**

De bezittingen van de gemeente waarvan het daarvoor benodigde vermogen voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd. Binnen een jaar moeten de vlottende activa zijn omgezet in geld. Voorbeelden hiervan zijn voorraden, debiteuren en liquide middelen (bank en kas).



## **BIJLAGE 2: Stellige uitspraken commissie BBV**

Deze stellige uitspraken zijn ontleend aan de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV, verschenen in november 2019.

- Software als afzonderlijk actief valt onder de materiële vaste activa, als bedoeld in artikel 35 lid 1a BBV (investeringen met een economisch nut);
- Licenties op software voor onbepaalde duur, die in één keer in rekening worden gebracht vallen onder de materiële vaste activa;
- Voor vastgoed met een economische functie is ingeval van een duurzame waardevermindering afwaardering verplicht. De toets met behulp van de directe opbrengstwaarde wordt voorgeschreven;
- Een wijziging van de verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. gebruiksintensiteit is een schattingswijziging. De restboekwaarde wordt niet herrekend, maar over de gewijzigde verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven;
- Een wijziging van de waarderingsgrondslagen is een stelselwijziging. Bij een stelselwijziging worden bestaande boekwaarden niet herrekenend, maar over de gewijzigde gebruiksduur afgeschreven;
- Uit hoofde van rechtmatigheid kunnen besluiten tot een stelsel- of schattingswijziging met betrekking tot materiële vaste activa uiterlijk tot het einde van het desbetreffende begrotingsjaar worden genomen door de raad;
- Klein en groot onderhoud houdt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de afschrijvingstermijn van een object en mag daarom niet worden geactiveerd;
- Voorzieningen die worden gevormd om lasten voor groot onderhoud gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren kunnen alleen met instemming van de raad ingesteld en gevoed worden op basis van een recent beheerplan;
- Onder recent beheerplan wordt een beheerplan verstaan van maximaal 5 jaar oud ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Deze 5 jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord is in de paragraaf "onderhoud kapitaallasten" van de begroting en de jaarstukken;
- Tussentijdse bijstelling van het beheerplan binnen de 5 jaar is verplicht indien een belangrijke afwijking is opgetreden in de staat van het onderhoud;
- In geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.



## BIJLAGE 3: TABEL AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN

| <i>Soort actief</i>   | <i>Afschrijvingstermijn</i> |
|---|-----------------------------|
| <b>1. Immateriële vaste activa</b>                                      |                             |
| Kosten sluiten geldleningen, agio en disagio                            | Ineens                      |
| Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaalde investering          | Max. 5 jaar                 |
| Kosten algemene plannen (bijv. bestemmingsplannen, groenbeheersplannen) | Ineens                      |
| <b>2. Materiele vaste activa – met een economisch nut</b>               |                             |
| <b>2.1 Terreinen</b>  |                             |
| Gronden   | Geen afschrijving           |
| <b>2.2 Gebouwen</b>   |                             |
| Nieuwbouw – permanent (casco)   | 40                          |
| Nieuwbouw – semipermanent (casco)                                       | 20                          |
| Nieuwbouw zwembad   | 30                          |
| Verbouw – gebruiksduur verlengend                                       | 40                          |
| Verbouw – niet gebruiksduur verlengend                                  | 20                          |
| Verbouw – hekwerken   | 15                          |
| <b>2.3 Voorzieningen in gebouwen</b>                                    |                             |
| Inventaris onderwijsgebouwen  | 20                          |
| Technische installaties   | 15                          |
| Telefooninstallaties  | 10                          |
| Zonnepanelen  | 20                          |
| Computer hardware en software   | 5                           |
| Beveiligingsinstallaties  | 10                          |
| Geluidsinstallaties   | 10                          |
| Kantoorinventaris   | 10                          |
| Kantoormeubilair  | 10                          |
| Kunstwerken (niet cultuurhistorisch)                                    | 10                          |
| <b>2.4 Bedrijfsmiddelen</b>   |                             |
| Verkeerstellers   | 10                          |
| Legesmachine (kasregister)  | 10                          |
| Zoutstrooier  | 15                          |
| Sneeuwschuiver  | 30                          |
| Grote tractor   | 10                          |
| Vervoersmiddelen (groot en middelgroot)                                 | 8                           |
| Vervoersmiddelen (kleine pick up)                                       | 6                           |
| Graflift  | 10                          |
| Grafbekisting   | 7                           |
| Schaftwagens  | 6                           |
| Gereedschappen en kleine handmachines                                   | 3                           |
| <b>2.5 Gemeentereiniging</b>  |                             |
| Ondergrondse containers   | 8                           |
| GF boxen  | 10                          |
| Inrichting milieustraten (betonnen putten)                              | 25                          |
| <b>2.6 Riolen en rioolgemalen</b>                                       |                             |
| Vrijvervalriolen en drukriolering - vrijvervalleidingen                 | 60                          |
| Gemalen en pompunits – bouwkundig                                       | 40                          |
| Gemalen en pompunits – gemalen electr/mechanisch/pompen                 | 15                          |
| Gemalen en pompunits – pompunits eletr/mechanisch (drukunits)           | 20                          |
| Rioolpersleidingen  | 60                          |
| Randvoorzieningen en IBA's bouwkundig                                   | 60                          |
| Randvoorzieningen en IBA's electr/mechanisch                            | 20                          |
| Afkoppelen hemelwater   | 40                          |
| Rioolpompen signaleringssysteem   | 10                          |
| <b>2.8 Sportterreinen</b>   |                             |
| Renovatie grassportvelden   | 10                          |
| Grassportvelden bovenbouw   | 15                          |





---

|  |                   |
|--|-------------------|
| Grassportvelden onderbouw  | 30                |
| Kunstgrasvelden toplaag  | 10                |
| Kunstgrasvelden technische laag  | 20                |
| Kunstgrasvelden Onderbouw  | 30                |
| Hybridegrasvelden toplaag/technische laag                                | 15                |
| Hybridegrasvelden Onderbouw  | 30                |
| Hekwerken, veldverlichting en beregening                                 | 25                |
| <br>   |                   |
| <b>3. Materiële vast activa – met een maatschappelijk nut</b>            |                   |
| <b>3.1 Wegen</b>   |                   |
| Aanleg van wegen, bitumen verharding                                     | 30                |
| Aanleg van wegen, betonverharding  | 50                |
| Aanleg wegen, elementverharding  | 30                |
| Aanleg van rijwielpaden, zie aanleg wegen                                |                   |
| Herinrichting/reconstructie van wegen                                    | 30                |
| Herstraten van wegen (bestaande materialen)                              | 15                |
| Aanleg en vervangen duikers (beton/kunststof)                            | 25                |
| <br>   |                   |
| <b>3.2 Straatmeubilair</b>   |                   |
| Verkeersregelinstallaties  | 15                |
| Verkeersborden   | 10                |
| Straatnaamborden   | 15                |
| Verwijsborden  | 15                |
| Openbare verlichting, masten   | 40                |
| Openbare verlichting, armaturen  | 20                |
| Actieraamwerken op bestelauto's (rijdende afzettingen bij werkzaamheden) | 10                |
| Actiewagens voor veilig werken aan en bij de weg                         | 10                |
| <br>   |                   |
| <b>3.3 Bruggen</b>   |                   |
| Nieuwbouw (beton/staal)  | 60                |
| Nieuwbouw (hout)   | 30                |
| Reconstructie en verbetering   | 30                |
| <br>   |                   |
| <b>3.4 Groenvoorzieningen</b>  |                   |
| Herinrichting en renovatie   | 20                |
| Uitbreiding begraafplaats  | 30                |
| Houten hekwerken en palen  | 15                |
| <br>   |                   |
| <b>4. Financiële vaste activa - Kapitaalverstrekkingen</b>               |                   |
| Deelnemingen   | Geen afschrijving |